

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MANAŽERSKÝ SOUHRN

Zpracovatel:

Realizační tým projektu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Královéhradeckém kraji II

Manažerský souhrn

V roce 2020 propukla na celém světě pandemie COVID-19. V ČR došlo v březnu 2020 k uzavření škol, resp. k přechodu na domácí výuku. 2. pololetí školního roku 2019/2020 probíhala ve většině škol výuka formou elektronického zadávání domácích úkolů. K plně organizované online výuce přistoupily téměř všechny školy až ve školním roce 2020/2021. Došlo k významné podpoře škol v oblasti digitalizace. Učitelé byli proškoleni v práci s online nástroji (Teams, Google Meets a další), školy byly vybaveny technikou (počítače, notebooky, vizualizéry...). V souvislosti s online výukou se zvýšil počet duševních poruch. Ve školách ani mimo školy není dostatek odborníků, především psychologů.

V roce 2022 začala válka na Ukrajině, s tím souvisí příliv ukrajinských dětí do českých škol. Ve zkráceném řízení byly navyšovány kapacity tříd. Učitelé pracují ve společné třídě s žáky s odlišným mateřským jazykem.

Z informací v území a podle dat z vyplněných dotazníků NPI plyne, že požadavek na nákup vybavení mírně poklesl, prioritou se stává zaměření na měkké dovednosti, jako je práce se třídou, klima školy, komunikační dovednosti, psychohygienu pedagogů.

Aktuálně v Královéhradeckém kraji působí 75 středních a 10 vyšších odborných škol, jejichž oborová nabídka je poměrně široká. Naplněnost jednotlivých oborů v čase se mění. Vliv na naplněnost oborů má demografický vývoj kraje – počet obyvatel ve věkové skupině 15 až 19 let v posledních letech stále klesá. Nejvíce naplněny jsou obory vzdělání ze skupiny oborů 79 Obecná příprava (obory vzdělání gymnázií), počet nově přijatých žáků do 1. ročníku v těchto oborech tvoří kolem čtvrtiny všech žáků SŠ (do tohoto počtu jsou zahrnuti i žáci nižšího stupně víceletých gymnázií). Obory vzdělání oborové skupiny 79 Obecná příprava nabízí 20 středních škol v kraji. Další nejvíce žádanou skupinou oborů ze strany žáků/studentů je 23 Strojírenství a strojírenská výroba, na třetím místě je 18 Informatické obory, které sesadily skupinu oborů 63 Ekonomika a administrativa. Nadále klesá zájem žáků o skupinu oborů 63 Gastronomie, hotelnictví a turismus. Královéhradecký kraj patří mezi kraje s nejnižší nezaměstnaností v ČR. Absolventi poptávaní na trhu práce nejsou dle zaměstnavatelů dostatečně připraveni na výkon své profese, což je údajně dáno sníženými nároky na předpoklady ke vzdělávání, nedisciplinovaností žáků, vědomostní, morální a sociální nepřipraveností, ale i nízkou intenzitou spolupráce škol a zaměstnavatelů. Královéhradecký kraj je převážně průmyslovým regionem. K roku 2018 zde působily 2 zaměstnavatelé s více než 5000 zaměstnanci a dalších 10 zaměstnavatelů, kteří zaměstnávali více než 1000 zaměstnanců.

Jednou z částí dokumentu KAP III je Analýza potřeb na školách v Královéhradeckém kraji. Tato část včetně příloh byla jako jediná zpracována konzultantkou akčního plánování projektu P-AP, jehož příjemcem je NPI ČR. Po doporučení skupiny pro schvalování krajských akčních plánů a po dodání podkladů z MŠMT byla doplněna analýza na školách o témata rozvoj potenciálu každého dítěte/ žáka/ studenta/ účastníka neformálního vzdělávání (podpora individualizace výuky a vyšší využívání didaktických postupů umožňujících vzdělávání heterogenních kolektivů) a podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání. Toto bylo zpracováno konzultantkou v Příloze č. 1 Analýzy potřeb na školách. Zjištěná data byla RT KAP propána v dalších částech dokumentu KAP III a bylo z nich vycházeno při dopracování Analýzy potřeb v území. Nová data byla zohledněna při prioritizaci potřeb a dalších z ní vyplývajících.

Ve všech částech dokumentu KAP jsou termínem *žáci* myšleni souhrnně žáci ZŠ, žáci SŠ a studenti VOŠ. Termínem *školy* jsou myšleny souhrnně školy a školská zařízení (např. střediska volného času či domy dětí a mládeže ad.). Tato školská zařízení představují další možnosti a příležitosti pro rozvoj aktivit ve všech klíčových tématech.

V souladu se strategickým rozvojem, s prioritami a aktuálními potřebami kraje a s ohledem na cíle projektu Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Královéhradeckém kraji byla definována vize projektu a zní:

Vzdělávací systém v Královéhradeckém kraji je otevřený a dynamicky se rozvíjející v souladu s celkovým vývojem společnosti a s ohledem na specifika území.

- Na školách je prováděno dlouhodobé kariérové poradenství s důrazem na individualitu každého žáka, jeho silné a slabé stránky.
- Školy představují bezpečné a podnětné prostředí, které chápe individuality žáků a napomáhá adekvátně rozvíjet jejich potenciál.
- Na školách je přátelské, bezpečné a otevřené prostředí, které má pozitivní vliv na PIK a umožňuje žákům jejich individuální rozvoj.
- Žáci dokáží komunikovat, dokáží se učit a jsou schopni soustředěné práce.
- Žáci vnímají matematiku jako užitečný nástroj do života a umí ji prakticky využít.
- Pedagogové mají dostatek času i ochoty pro svůj další rozvoj a mají důvěru a motivaci ke spolupráci a sdílení s jinými pedagogy.
- Polytechnické vzdělávání je pro žáky atraktivní a pochopitelné, učitelé využívají vhodné nástroje pro motivaci žáků.
- Odborné vzdělávání odpovídá potřebám moderního světa, školy spolupracují se zaměstnavateli.

Definovaného stavu dosáhneme v těchto oblastech:

Kariérové poradenství

V oblasti kariérového poradenství byl vydefinován následující klíčový problém: „Stav KARIPO neodpovídá aktuálním potřebám rychle se měnícího světa a individuálním potřebám žáků“. Mezi hlavní příčiny patří systémově neukotvené KARIPO, různá dostupnost a rozsah poskytovaného KARIPO na školách, neefektivní využívání nástrojů KARIPO. Problém bude řešen dostupností a informováním o nástrojích pro KP, metodickou podporou KP a třídních učitelů.

Rozvoj potenciálu každého žáka

V této oblasti bylo jako klíčový problém definováno „Ve školách není vhodné prostředí pro plnohodnotný rozvoj potenciálu žáků“. Hlavní příčinou problému je nedostatečný individuální přístup k žákům. Pedagogové budou vzdělávání v tématech zaměřených např. na klima třídy. Potenciál žáků souvisí s poskytováním kvalitního kariérového poradenství, problém v oblasti rozvoje potenciálu žáků bude řešen podporou aktivit v oblasti KARIPO.

Podnikavost, iniciativa a kreativita

V rámci oblasti podnikavost, iniciativa a kreativita bylo jako zásadní problém identifikováno: „Ve školách jsou v rámci PIK zajeté koleje, ve kterých žáci ustrnou“, stejně jako v předešlé oblasti je příčinou problému nedostatečný individuální přístup k žákům. Další příčinou je nižší priorita oblasti PIK. Problém v oblasti PIK bude eliminován podporou mezipředmětových vztahů, žákovských soutěží a zvýšením povědomí o důležitosti rozvoje PIK u žáků.

Čtenářská gramotnost

Klíčovým problémem čtenářské gramotnosti zní „Klesají komunikační dovednosti, schopnost soustředit se a učit se“. Příčinou problému je upřednostnění znalostí před kompetencemi žáků. Bude podpořen vznik neformálních skupin pedagogů zaměřených na navázání kontaktů, sdílení zkušeností, vzájemné

vzdělávání s cílem motivovat žáky v jejich kompetencích v kritickém myšlení, mediální a čtenářské gramotnosti.

Matematická gramotnost

V rámci klíčové oblasti matematická gramotnost bylo zásadním problémem identifikováno: „Žáci nedovedou aplikovat získané poznatky v praxi“. Příčinou problému je slabé propojení teoretické matematiky s ostatními předměty i s reálným životem. Stejně jako u čtenářské tak i v matematické gramotnosti bude podpořen vznik neformálních skupin pedagogů zaměřených na navázání kontaktů, sdílení zkušeností, vzájemným vzděláváním směřující k zařazení atraktivnějších metod do výuky a k propojení matematiky s finanční gramotností a dalšími oblastmi.

Podpora pedagogických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání

V této oblasti byl definován klíčový problém: „Učitelé nemají dostatek času a ochoty se rozvíjet“, jehož hlavní příčinou je přetížení pedagogických pracovníků. Problém bude řešen poskytováním aktivit pro well being, psychohygienu, neformální propojování pedagogických pracovníků. Pedagogickým pracovníkům bude poskytováno vzdělávání v komunikačních dovednostech, metodách a formách práce a dalších.

Polytechnické vzdělávání

Klíčový problém oblasti polytechnického vzdělávání zní: „Nízká motivace ke studiu polytechnických oborů/předmětů“. Klíčový problém souvisí s neodpovídající úrovní poskytovaného KARIPO, nízkou pružností a různými možnostmi škol ve výuce polytechnických předmětů. Budou probíhat poloformální setkávání učitelů polytechnických předmětů (Bi, Ch, Fy, ICT), na kterých obdrží podporu formou sdílení dobré praxe od kolegů, inspirací zajímavých aktivit do výuky, informováním o novinkách v oboru.

Odborné vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

V oblasti odborného vzdělávání je klíčový problém: „Absolventi odborného vzdělávání nemají potřebné znalosti a kompetence pro uplatnění na trhu práce, spolupráce mezi školami a firmami je často asymetrická“. Příčinami problému jsou neefektivní využití spolupráce škol se zaměstnavateli, výuka neodpovídající aktuálním potřebám a trendům, neodpovídající úroveň KARIPO. Problém bude řešen zvýšením propojení učitelů s praxí např. organizací exkurzí pro učitele do reálného provozu, zajištěním kurzů pro učitele odborných předmětů v novinkách v oboru, podpora škol při pořízení nové techniky.

Při zpracování dokumentu KAP bylo definováno několik opakujících se příčin klíčových problémů a návrhů aktivit, které prostupují všemi oblastmi. Pro efektivnější dosažení požadovaného stavu by mělo být cíleno především na odstranění těchto příčin:

- Poskytování kariérového poradenství neodpovídá potřebám žáků ani potřebám trhu práce.
- PP jsou přetížení, omezené časové možnosti PP, PP nemají prostor pro individuální přístup k žákům.
- Často ve výuce chybí mezipředmětový přesah a propojení vzdělávání s reálným životem.
- Nedostatek personálních kapacit v oblasti školství (chybí učitelé odborných předmětů, speciální pedagog, psycholog, nepedagogičtí pracovníci...), nepřipravenost absolventů VŠ, absolventi VŠ s nedostatečnými kompetenci nebo nezájmem o práci ve školství.

Za podpory realizace těchto aktivit:

- Podpora rozvoje poskytování kariérového poradenství žákům na všech stupních škol.
- Navázání nové a/nebo prohlubování stávající spolupráce škol mezi sebou navzájem i škol a dalších organizací (zaměstnavatelé, firmy, VŠ, další instituce poskytující vzdělávání, úřad práce a další), včetně sdílení informací, materiálů/kurzů, sdílení dobré praxe formou neformálních nebo poloformálních setkávání nebo formou individuálních odborných kurzů, včetně podpory předmětových přesahů. Zaměření na rozvoj měkkých dovedností PP.
- Podpora PP v prevenci syndromu vyhoření, vytvoření podmínek pro práci PP, péče o duševní zdraví pedagogických pracovníků.